DANSKE REGIONER

BUP-DK

Et styrket og udbygget akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien

Juni 2008

Et styrket og udbygget akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien

Regionerne er for øjeblikket i gang med at udvikle viften af tilbud i børne- og ungdomspsykiatrien. Et af målene er, at børne- og ungdomspsykiatrien skal styrkes og udbygges, således at alle børn og unge med behov for akut psykiatrisk undersøgelse og behandling kan modtages 24 timer i døgnet. Denne målsætning er dog betinget af, at der tilføres ressourcer.

Børne- og ungdomspsykiatrien er i dag under et stort pres. Det nuværende akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien består i dag af både specialiseret ambulant og stationær undersøgelse og behandling, hvor der tilbydes akut opstart på undersøgelse og behandling i dagtimerne. Den manglende akutte døgndækning samt kapacitet betyder, at børn og unge undertiden uhensigtsmæssigt indlægges akut på andre sygehusafdelinger som eksempelvis voksenpsykiatriske afdelinger.
Konsekvensen er, at patienterne ikke får tilbudt den fagligt optimale opstart på undersøgelse og behandling, som børne- og ungdomspsykiatrien vil kunne give. Der er derfor behov for et styrket og udbygget akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien.

Dette oplæg omhandler et styrket og udbygget specialiseret stationært akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien, hvor målgruppen er børn og unge med alvorlige akutte problemer af psykiatrisk karakter, som gennem kortvarige indlæggelser på døgndækkende specialiserede akutafsnit hurtigt kan få påbegyndt undersøgelse og afdækning af det videre behandlingsforløb.

Behovet for en styrkelse og udbygning af det stationære akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien forstærkes yderligere af en række udfordringer, som børne- og ungdomspsykiatrien står overfor:

- *Stigning i specialets målgruppe*

I 2006 blev der henvist 0,9 % af børne- og ungdomsårgangene til specialet, mens det forventes, at børne- og ungdomspsykiatrien i de kommende år skal nå op på at kunne udrede og behandle 1,5 % af en børne- og ungdomsårgang. Dette stiller øgede krav til kapaciteten i hele børne- og ungdomspsykiatrien, herunder akutredskabet.

- *Mere kompleks målgruppe*

Målgruppen indenfor specialet er blevet mere kompleks. Fagfolk vurderer, at de børn og unge, der udredes og behandles indenfor specialet, er mere udadreagerende, selvdestruktive og mere psykotiske end tidligere. Det viser sig blandt andet ved flere komplekse akutte sager, hvor det er nødvendigt hurtigt, at fastlægge årsag til problem og behandlingsbehov.

En styrkelse og udbygning af det stationære specialiserede akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien kan sammen med de eksisterende beredskaber medvirke til at imødekomme målgruppens behov for akut hjælp døgnet rundt. Nedenfor er skitseret hvordan en styrkelse og udbygning af akutberedskabet kan medvirke hertil og hvad et stationært specialiseret døgndækkende akuttilbud bør indeholde.

Døgndækket opstart på undersøgelse

- *Et døgndækkende akutberedskab sikrer en bedre og hurtigere opstart på undersøgelse af børn og unge med psykiatriske sygdomme*

Ved at styrke og udbygge det nuværende akutberedskab, der i dag tilbyder specialiseret opstart på akut undersøgelse i dagstimerne, sikres det at børn og unge med akutte psykiatriske sygdomme, kan få tilbud specialiseret undersøgelse af høj kvalitet døgnet rundt. Dermed kan det sikres, at det specialiserede akutberedskab hurtigt og kvalificeret kan visitere barnet eller den unge videre til det rette tilbud eller behandling. Derudover kan et udbygget akutberedskab sikre, at de almene stationære børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger belastes i mindre grad. I dag bliver der indlagt børn og unge med særdeles alvorlige akutte psykiatriske sygdomme til stor gene for undersøgelsen og behandlingen af de børn og unge, der er indlagt i længere tid. Der er samtidigt behov for en styrket faglig specialisering, der kan påtage sig akut undersøgelse af særligt komplekse tilfælde.
Akutindlæggelser vil fortsat kunne ske på de allerede eksisterende akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien..

I dag varetager børne- og ungdomspsykiatrien kun ca. 1/3 af det samlede antal indlæggelser af børn og unge med psykiatriske sygdomme. Styrkelsen og udbygningen af akutberedskabet skal dermed medvirke til, at børn og unge ikke uhensigtsmæssigt indlægges på eksempelvis

voksenpsykiatriske afdelinger, hvor de ikke kan få tilbud en ordentlig opstart på behandling, hvilket kan virke ødelæggende for det efterfølgende behandlingsforløb.

Målgruppen til de specialiserede akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien er først og fremmest børn og unge med alvorlige akutte problemer af psykiatrisk karakter (sygdoms-kriteriet), men kan i enkeltstående tilfælde også omfatte børn og unge med mulig psykiatrisk sygdom, hvor den kaotiske situation og barnet eller den unges adfærd nødvendiggør en akutvurdering (fare-kriteriet). I sådanne tilfælde er der behov for en kvalificeret observation af patienten, og når der er bragt ro over barnet eller den unge, kan der foretages en hurtigt kvalificeret opstart på undersøgelse, inden der kan visiteres videre til et relevant tilbud eller afsluttes.

Det er en forudsætning, at det specialiserede døgndækkende akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien kan fungere som et sted, hvor der er den fornødne tid og ro til at observere og diagnosticere og få fundet det rette behandlingstilbud. Dermed vil indlæggelsen på et specialiseret akuttilbud være kortvarigt og variere fra 1-2 døgn og op til 5-6 døgn. Akuttilbuddene adskiller sig herved fra voksen psykiatriske skadestuer, hvor der er tale om en kortvarig ambulant kontakt. Dette sikrer, at der gennemføres en forsvarlig undersøgelse, og at den korrekte behandling kan iværksættes. Den videre behandling der skal foregå på andre afdelinger i børne- og ungdomspsykiatrien eller i kommunalt regi, vil således blive forbedret. Det er helt centralt at den videre behandling foregår i nærmiljøet i samarbejde med familien og det lokale netværk.

Der er derfor behov for, at der sikres yderligere ressourcer til udbygning af den generelle stationære børne- og ungdomspsykiatrien, der vil blive presset af udbygningen af akutberedskabet. Det aftagende behandlingssystem i regioner og kommuner vil blive udfordret, fordi en hurtigere afklaring af behandlingsbehov, vil kræve en hurtig reaktionstid fra tilbudene i forhold til at kunne aftage patienterne.

Styrkelse af den faglige kvalitet

- *Styrkelse af den faglige kvalitet gennem yderligere specialisering*

For at kunne styrke det nuværende akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien er det nødvendigt, at der sker en udbygning af et specialiseret **døgndækkende** akuttilbud. Dette sikres ved at oprette få enheder, hvor personalet opøver en kompetence i håndteringen af akutte situationer. En tilstrækkelig volumen på de specialiserede tilbud bliver dermed en forudsætning for, at der, også uden for dagtimerne, kan opnås en faglig forsvarlig opstart på observation og undersøgelse af børn og unge med psykiatriske sygdomme.
Det vil endvidere være muligt at undersøge og evaluere den akutte behandling til fortsat udvikling af effektive behandlingsmetoder. Ved at samle specialiserede døgndækkende akuttilbud optimeres udnyttelse af de knappe speciallægefaglige ressourcer og samtidigt kan der opnås bedre ressourceudnyttelse på de øvrige tilbud, da den akutte undersøgelse af de alvorligt psykiatriske sygdomme i flere tilfælde bliver opstartet på de døgndækkende specialiserede akuttilbud.

I placeringen af de specialiserede akuttilbud er det derfor også centralt, at de placeres i umiddelbar tilknytning til eksisterende intensivsengene i børne- og ungdomspsykiatrien, dels fordi dette medføre opretholdelse af et fagligt stærkt miljø, og dels fordi man vil kunne flytte rundt på normeringen på de specialiserede akuttilbud og intensivsengene og på den måde opnå en effektiv ressource udnyttelse både økonomisk og personalemæssigt.
De specialiserede akuttilbud skal samtidig have et tæt samarbejde med henholdsvis somatiske skadestuer i tilfælde af behov for en somatisk undersøgelse og/eller behandling.

Det er en forudsætning for oprettelsen af specialiserede stationære døgndækkende akuttilbud, at der tilføjes specifikke ressourcer til dette formål, da det vil kræve betydelige ressourcer for de enkelte regioner, at udbygge det eksisterende akutberedskab til at omfatte et døgndækket specialiseret tilbud.

Behovet for døgndækkende specialiseret kapacitet

- *Døgndækkende specialiseret kapacitet er en forudsætning for et styrket akutberedskab i børne- og ungdomspsykiatrien*

Børn og unge med akut opstået alvorlige psykiatriske sygdomme, skal kunne få tilbudt en specialiseret akut opstart på undersøgelse i børne- og ungdomspsykiatrien, uanset hvornår de henvender sig på døgnet.

Målet er, at der som opstart på overbygningen af de eksisterende akuttilbud, skal oprettes minimum 30 nye akutpladser på landsplan. Et specialiseret akuttilbud skal sikre at fagligheden, specialiseringen og brugen af de knappe ressourcer udnyttes optimalt, hvor det eksakte behov afhænger af størrelsen af målgruppen, som det børne- og ungdomspsykiatriske speciale kommer til at skulle varetage de kommende år. Det forventes derfor, at der skal oprettes 5 specialiserede akuttilbud på landsplan. De specialiserede akuttilbud skal være speciallæge visiterede tilbud, fordi dette kan sikre, at det er den rigtige målgruppe, der bliver tilbudt behandling og ressourcerne dermed anvendes bedst muligt.

Det skal ligeledes sikres, at belægningsprocent bliver på max. 75 %, da der skal være sikkerhed for, at der er en ledig plads ved behov.

Tal for omfanget af akutindlæggelser af børn og unge med psykiatrisk diagnose aktualiserer yderligere behovet for en øget kapacitet på akuttilbudene. I 2007 blev 1.948 børn og unge indlagt akut med en psykiatrisk diagnose, hvor disse indlæggelser fordeler sig på pædiatri, intern medicin, voksenpsykiatri og børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger. Hvis andelen af børn og unge med behov for psykiatrisk undersøgelse og behandling stiger til 1,5 %, skønner Danske Regioner, at antallet af børn og unge, der har behov for akut indlæggelse pr. år, vil nå op på omkring 3.250 børn og unge. Hvis andelen viser sig at stige yderligere, vil behovet for et styrket og udbygget akutberedskab som naturlig konsekvens af dette ligeledes vokse.

Behovet for kommunale tilbud efter udskrivning

- *Et specialiseret døgndækkende akuttilbud i børne- og ungdomspsykiatrien medfører et øget behov for kommunale tilbud*

Et specialiseret døgndækkende akuttilbud vil stille yderligere krav til, at de relevante tilbud i kommunerne, så som social, arbejdsmarkedets og undervisningstilbud bliver opkvalificeret fagligt og kapacitetsmæssigt. Dette for at sikre, at de bliver i stand til at modtage en øget andel børn og unge med behov for kommunal opfølgning fra de børne- og ungdomspsykiatriske afdelinger, der varetager den videre behandling. Derfor er der ligeledes behov for, at reaktionstiden på de kommunale tilbud øges, således at det sikres at tilbuddene er tilstrækkeligt gearet til at kunne aftage patienterne.

Det er helt centralt for behandlingsforløbet, at det vedkendes, at styrkelsen af akutredskabet i børne- og ungdomspsykiatrien ikke alene kan løfte opgave med at løse udfordringerne i børne- og ungdomspsykiatrien, men at dette skal ske i et samarbejde mellem alle aktører, der er involveret barnet ellers den unges behandlingsforløb, særligt i de tilfælde hvor behandlingen eller den videre undersøgelse skal foregå